

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on kehtestada COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud piirangud ja meetmed.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi ja Riigikantselei ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punktide 1–3 ja 5 ning lõigete 5 ja 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8.

Käesoleva korraldusega kehtestatakse täiendavad kontrollimeetmed SARS-CoV-2 viiruse leviku takistamiseks ja sellest tuleneva haiglakoormuse vähendamiseks.

Korraldusega sätestatakse maskikandmise kohustus kontrollitud tegevustes, piirangud 12–18-aastaste kontrollitud tegevustes osalemisele, kellaajaline tegevuspiirang ning tegevuse eest vastutava isiku kohustus tuvastada isikusamasus vaksineerimist, läbipõdemist või tervislikku vastunäidustust tõendava tõendi esitamisel.

Korralduse kohaselt laiendatakse kaitsemaski kandmise kohustust lisaks avalikule siseruumile ka kontrollitud tegevustele. See tähendab, et kui seni kehtinud korra kohaselt ei olnud isikud kohustatud maski kandma tegevuste käigus, kus said osaleda üksnes SARS-CoV-2 viiruse vastu vaksineeritud või COVID-19 haiguse läbipõdenud isikud, siis käesoleva korraldusega laiendatakse kaitsemaski kandmise kohustust ka nendele tegevustele ja asukohtadele. Sisuliselt kehtestatakse sellega üldine kaitsemaski kandmise kohustus.

Kohustusest on vabastatud alla 12-aastased isikud, isikud, kellel kaitsemaski kandmine ei ole tervislikel põhjustel võimalik ning kui isik esitab nimetatud asjaolu kohta tervishoiuteenuse osutaja väljastatud tõendi, samuti ei pea kaitsemaski kandma tööülesande käigus, kui tööandja on konkreetse töökeskkonna riskianalüüsis näinud ette muud meetmed, ning kui see ei ole tegevuse iseloomust tulenevalt võimalik.

Samuti laiendatakse kontrollitud tegevustele kehtivat ligipääsu piirangut SARS-CoV-2 viiruse vastu vaksineerimist või COVID-19 haiguse läbipõdemist tõendava tõendi alusel ka alaealistele. Lisaks nähakse alaealistele ette võimalus osaleda kontrollitud tegevuses SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeen-RT testi negatiivse tulemuse alusel. Seejuures peab RT-PCR testi olema teinud tervishoiuteenuse osutaja kuni 72 tundi ning antigeen-RTD testi 48 tundi enne tegevuses osalemist. Lisaks tervishoiuteenuse osutaja tehtud testile aktsepteeritakse ka üldapteegi tegevusloa omaja juures enesetestimiseks mõeldud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi.

Kõikidele tegevustele, välja arvatud näiteks punkti 10 alapunktis 8 nimetatud tegevustele, näiteks kaubandusele, kehtestatakse kellaajaline piirang, mille kohaselt peavad tegevuse eest

vastutavad isikud tagama, et kontrollitud tegevus on lõppenud kell 23.00 ning isikud ei viibi ega liigu avalikus siseruumis ajavahemikul kella 23.00–06.00.

Lisaks nähakse ette, et SARS-CoV-2 viiruse vastu vaktsineerimist või COVID-19 haiguse läbipõdemist tõendava tõendi, kaitsemaski kandmist või vaktsineerimist välistavate tervislike põhjuste olemasolu kinnitava tõendi kontrollimisel peab tõendi kontrollija muu hulgas veenduma, et tõendi esitaja on isik, kellele tõend on väljastatud ehk kontrollima isikusamasust. Muudatus on tingitud sagenenud juhtumitest, kus järelevalve tuvastab, et isik on esitanud teisele isikule väljastatud tõendi.

Täiendavad kontrollimeetmed on vajalikud Eesti elanike ja siin viibijate elu ja tervise kaitseks ning statsionaarse arstiabi ja kiirabi kui elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *põhiseadus*) § 28 lõige 1 sätestab igäihe õiguse tervise kaitsele. Praegusel juhul on põhiõiguse kaitsealas erinevad väärtused. Esiteks on kaitsealas inimeste õigus nende tervise kaitsele seeläbi, et riik teeb kõik võimaliku, et takistada viiruse levikut. Samuti on kaitsealas avalik huvi, et viiruse levik ja inimeste massiline haigestumine ning tervishoiusüsteemi ülekoormus ei suureneks.

Olukorras, kus teiste inimestega kokkupuutel on suur oht viiruse levikuks, lasub riigil kohustus viia nakkusoht miinimumini, sealhulgas võib selle eesmärgi saavutamiseks sobival viisil piirata isikute kokkupuutumise võimalusi. Eeskätt on põhjendatud piirata nende isikute kokkupuutumisi teiste isikutega, kes kas nakatuvad või levitavad nakkust kergemini. Praeguses olukorras on eeskätt vaktsineerimata isikutel suurem tõenäosus nakatuda ning ka levitada nakkust, kui on seda vaktsineeritud isikutel.

Põhiseadus näeb ette teised õigused ja vabadused, mille tagamine on samuti riigi kohustus. Põhiseaduses nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud legitiimsel eesmärgil piirata, arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. Näiteks on põhiseaduse § 34 kohaselt igäihel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida.

Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata muu hulgas teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Põhiseadus kaitseb ettevõtlust, vaba eneseteostust, kogunemist, haridust jne, kuid võimaldab seada piiranguid, millel on õigustatud eesmärk, ning kui need on vajalikud ja õiglased. Korraldusega kaitstakse inimeste elu ja tervist ning riigi toimepidevust ja arstiabi kättesaadavust ning seda ei ole võimalik saavutada ilma korralduses nimetatud piiranguteta.

COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks ja sellega kaasnenud haiglate ülekoormuse vähendamiseks on õigustatud kohaldada piiranguid. Õigusi ja vabadusi piirates tuleb leida õiglane tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja mõju vahel. Seejuures tuleb arvestada, milline on inimeste võimalus pikemas perspektiivis realiseerida oma teisi põhiõigusi, näiteks õigust vabalt liikuda ja tegeleda ettevõtlusega, kui Eestis ei saada COVID-19 haigust põhjustavat viirust kontrolli alla ning tervishoiuasutused ja -töötajad on ülekoormatud. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad eelnimetatud kaalukad eesmärgid.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõigete 2, 5 ja 6 alusel ning arvestades lõiget 8 võib Vabariigi Valitsus kehtestada nakkushaiguse tõrjeks vajalikke

abinõusid siis, kui nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks rakendatavate meetmete ja piirangute kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Selleks lähtutakse üldjuhul järgmisest eeltingimusest: tegemist on eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaigusega; Vabariigi Valitsus on Terviseametilt saanud epidemioloogiliste, laboratoorsete ja kliiniliste andmete alusel teabe ja soovitusel abinõu (kohustus või piirang) kohta; abinõu on viiruse leviku tõkestamiseks vältimatult vajalik ehk see peab olema proportsionaalne ja otstarbekas nõue; abinõu on ajutine ehk ajaliselt piiritletud ning toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korraldusega nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ (edaspidi *korraldus nr 305*) on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks kehtestatud liikumisvabaduse piirangud ja meetmed, mille eesmärk on vähendada inimestevahelisi kontakte ning takistada viiruse levikut.

Korralduses piirangute kehtestamise lähtekohaks on, et SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkusena, peamiselt lähikontaktil nakkusohtliku inimesega. Viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, hingates sisse viiruse osakesi¹, või saastunud pindade ning näiteks saastunud käte kaudu.

Viirus levib paremini halvasti ventileeritud ja suure inimeste hulgaga siseruumides, kus inimesed viibivad pikka aega. Samuti on SARS-CoV-2 viirusega nakatumise oht õues, kus viibitakse paljude inimestega lähedases kontaktis.

Peamine viis, mille kaudu inimesed COVID-19 haigust põhjustava SARS-CoV-2-ga ehk viirusega nakatuvad, on kokkupuude nakkust kandvate hingamisteede vedelikega. On kolm peamist kokkupuuteviisi: 1) väga peente respiratoorsete piiskade või aerosoolina, 2) respiratoorsete tilkade ja osakeste sadestumise teel suu, silma või nina limaskestadele otsepritsmete ja piserduse tõttu ning 3) limaskestade puudutamise teel kätega, mis on määrdunud otseselt viirust sisaldavate hingamisteede vedelikega või kaudselt viirusega kaetud pindade katsumise kaudu.

Kontaktülekanne võib olla otsene, näiteks nakatunud isiku kätelt, või kaudne. Piiskülekanne toimub kokkupuutel suurte nakkuslike respiratoorsete osakestega, mis sisaldavad viiruslikku materjali sümptomaatiliselt isikult, kellel on haiguse hingamisteede sümptomid (nt köhimine või aevastamine) või kes räägib või laulab. Neil asjaoludel võib respiratoorseid piisku sisaldav viirus jõuda vastuvõtliku inimese suu, nina või silmadeni ning põhjustada infektsiooni. Seetõttu on käesolevas korralduses sätestatud meetmete ja piirangute asjakohasust hinnatud just nimetatud asjaoludest lähtuvalt.

Eesti koroonaviiruse leviku riskitase on väga kõrge.

Käesolevas korralduses ettenähtud muudatuste tegemisel lähtutakse hüppelisest nakkuse levikust ning suurest haiglaravi vajajate arvust. Seisuga 25. oktoober 2021. a on viimase 14 päeva haigestumus 100 000 elaniku kohta 1353,3. 42. nädala jooksul lisandus 9988 haigusjuhtu. Võrreldes eelmise nädalaga suurenes uute juhtude arv 24,9% võrra. Terviseamet ennustab järgmistel nädalatel haigestumise kasvu jätkumist. Sellel nädalal võib prognoosida keskmiselt umbes 1600–1700 nakatunut päevas ja rekordilised üle 11 000 nakatunu nädalas.

---

¹ <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-how-is-it-transmitted>

Eelmisel nädalal kasvas haigestunute arv kõikides vanuserühmades, suurem kasv oli vanuserühmas 75–79 a (47% võrra), 0–4 a (46% võrra), 65–69 a (43%) ning 80 a ja vanemad (39% võrra). Jätakuvalt kasvab haigestunute arv vanuserühmades 5–9 a ja 10–14 a ning nende vanemate seas vanuses 30–44 a. Endiselt suurem nii haigestunute absoluutarv kui ka haigestumus 100 000 elaniku kohta on koolilaste seas, eriti vanuses 10–14 a. Kahe nädala jooksul tuvastatud COVID-19 nakatunutest iga viies on laps vanuses 5–14 a.

Alates septembrist 2021. a kasutusel oleva riskimaatriksi järgi, mis arvestab hospitaliseerimist, on koroonaviiruse leviku riskitase kõrge. Eestis on riigisisene epideemiline levik ning võrreldes teiste Euroopa riikidega on Eesti epidemioloogiline olukord üks halvimaid. Paralleelselt kõrge haigestumisega on Eesti elanike hulgas vaksineerimisega hõlmatud üks Euroopa madalamaid.

42. nädalal registreeriti 156 sisse toodud haigusjuhtu, nende osakaal moodustas 2,2% juhtudest, mille kohta on olemas andmeid nakatumispaiga kohta. Võrreldes eelmise nädalaga ei ole sisse toodud juhtude osakaal palju muutunud. Sisse toodud haigusjuhud on seotud reisimisega 23 riigis. Kõige rohkem haigusjuhte on endiselt seotud reisimisega Türgis, Soomes ja Venemaal. 42. nädalal on 216 koldes kumulatiivne nakatunute arv 3722 (eelmisel nädalal 2890), neist viimase 10 päevaga on lisandunud 133 koldesse 1103 uut nakatunut. Uusi juhte on viimase 10 päevaga lisandunud lasteasutustesse 561, neist 551 juhtu koolide kolletesse, ning hoolekandesse 286 juhtu ja tervishoiuasutuste kolletesse 96 juhtu.

42. nädalal (seisuga 24.10.2021) on Terviseametis jälgimisel 22 hoolekandetasutuse kollet (eelmisel nädalal 16). Kokku on hoolekandetasutuste kolletes jälgimisel 627 inimest (eelmisel nädalal 540). Enam on hoolekandetasutuste koldeid Lõuna regioonis.

Haigestunute kasvu foonil, eriti eakate inimeste seas, kasvab haiglaravi vajavate inimeste arv. Haiglaravi vajavate inimeste arv tõuseb lähipäevadel üle 550, oktoobri lõpuks kuni 600-ni ja novembri keskpaigaks kuni 700-ni. Eelnevale kogemusele tuginedes võib koolivaheajal täheldada laste nakatumise langust, kuid pärast koolivaheaga on prognoositav haigestumise ja R-i kasv. Nakatamiskordaja R püsib üle Eesti 1,13 piires.

Haiglaravi vajanud patsientide arv ületas 42. nädalal 500. Seisuga 25. oktoober 2021. a viibib haiglaravil 516 COVID-19 patsienti, neist intensiivravil 39 patsienti, juhitava hingamisel 23. 42. nädalal hospitaliseeriti 429 inimest (võrreldes 41. nädalaga suurenes 23,3% võrra). 42. nädalal tuvastatud üle 60-aastastest haigestunutest vajas hospitaliseerimist 13,4% (41. nädalal 14,0%). Eelmisel, 41. nädalal hospitaliseeriti 348 inimest.

Seisuga 25. oktoober 2021. a haiglaravil olevate patsientide keskmine vanus on 69 aastat (18. oktoobril 2021. a oli samuti 69 aastat, ei muutunud), 60-aastaste ja vanemate isikute osakaal moodustab 74,0% (18. oktoobril 2021. a oli 75,5%, märgatavalt ei muutunud). Võrreldes eelmise nädalaga kasvas hospitaliseeritute hulgas 50–59-aastaste inimeste osakaal. Samas on vähenenud 70–79-aastaste osakaal. Isikud vanuses üle 80 a moodustavad endiselt ühe kolmandiku haiglaravil olevatest patsientidest.

42. nädalal suri 38 inimest vanuses 54–95 a, keskmine vanus 80 a (kasvutrend võrreldes 41. nädalaga 18,8%), neist 28 inimest (73,7%) ei olnud vaksineeritud.

Terviseamet on soovitanud 25. oktoobri 2021. a epidemioloogilises ülevaates kehtestada rangemaid ühiskondlikke meetmeid viiruse leviku piiramiseks ja kontrolli alla võtmiseks.

25. oktoobri 2021. a seisuga on Eestis vähemalt üks kord vaksineeritud 782 111 inimest (58,80% elanikkonnast) ja täiskasvanute hõlmatus 68,60%, sh 60 a ja vanemate hõlmatus 74,13%. Täielikult vaksineeritud on 750 780 inimest (eelmisel nädalal 728 023 inimest ehk muutus võrreldes eelmise nädalaga on +3,13%). Lõpetatud vaksineerimiskuuriga inimestest on saanud ühe lisa- või tõhustusdoosi 18 188 (eelmisel nädalal 7901) inimest ja kaks lisa- või tõhustusdoosi 42 (eelmisel nädalal 30) inimest.

Korralduse punkti 1 alapunktidega 1 ja 4 kehtestatakse kaitsemaski kohustus kõikides avalikes siseruumides, sealhulgas kontrollitud tegevuste raames, kus seni seda kohustust ei olnud, kui tegevuse eest vastutav isik kontrollis korralduses sätestatud juhtudel COVID-19 tõendit. Kaitsemaski kandmise kohustus kehtestatakse NETS § 28 lõike 2 punkti 5 alusel nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamise ning inimeste elu ja tervise kaitsmise eesmärgil, arvestades proportsionaalsuse põhimõtet.

Seni kehtinud regulatsiooni kohaselt nähti korralduse punktis 10 ette tegevused ja asukohad, kus isik võis osaleda või viibida ilma maski kandmata tingimusel, et tegemist oli kontrollitud tegevusega ehk asukohta või tegevusele pääsesid üksnes isikud, kes olid COVID-19 haiguse vastase vaksineerimiskuuri läbinud ja maksimaalse kaitse saavutanud või sama haiguse läbi põdenud ja kui nad esitasid vastava tõendi enne tegevuses osalemist.

Uue korra kohaselt jääb kehtima küll nõue esitada eelnimetatud tõend, kuid lisaks kontrollimata avalikule siseruumile rakendub ka kontrollitud tegevustest osavõtvale isikule kohustus kanda kaitsemaski. Seega laiendatakse korralduse punkti 10 alapunktides esitatud meetmeid, lisades viite ka punktile 8.

Seega laieneb kohustus kanda maski ka avalikus siseruumis huvitegevusele ja huviharidusele, sportimisele, spordivõistlusele ja -üritustele ajal, mil ei toimu vahetut aktiivset sportimistegevust, saunadele, veekeskustele, spaadele ja ujulatele, avalikele koosolekutele, konverentsidele, etendustele ja kontsertidele, muudele üritustele, muuseumidele, toitlustusettevõtetele, kaubandusele ja teenustele.

Punkti 8 kohaselt peab tegevuse eest vastutav isik tagama igas avalikus siseruumis, et seal viibivate isikute maskikandmise kohustus on täidetud. Sellega ei teki tegevuse eest vastutaval isikul järelevalvepädevust, vaid ta vastutab nõuete rikkumise eest olukorras, kui tema läbiviidava tegevuse raames ei täideta maski kandmise nõuet. Seda on võimalik teha, suunates maski mittekanvaid isikuid maski ette panema, pakkudes maske tasuta või tasu eest kohapeal ning vajaduse korral keeldudes maski mittekanvaid isikuid lubama tegevuses osaleda. Kui isik keeldub hoolimata tegevuse eest vastutava isiku suunistele maski kandmast või lahkumast, on tegevuse eest vastutaval isikul võimalik pöörduda järelevalvemenetluse algatamiseks Terviseameti poole, kes võib kaasata ülesannete täitmiseks Politsei- ja Piirivalveameti.

Kaitsemaski kohustuse tagamine hakkab kehtima arvates avalikku siseruumi sisenemisest, mistõttu tekib tegevuse eest vastutaval isikul sellest hetkest ka vastutus kaitsemaski kandmist tagada. Näiteks kaubanduskeskuse üldala koos kauplustega on avalik siseruum, samuti on avalik siseruum sisetingimustes asuv bussiterminal. Samas ei sätestata viisi, kuidas kaitsemaski kandmise kohustust täidetakse, selleks võib kaitsemaski kandmise kohustuse täitmist kontrollida kaupluse välisruumil või sisetingimustes kaupluse müügiialal, kuid see ei mõjuta tegevuse eest vastutava isiku vastutust.

Kontrolli teostaval isikul on õigus küsida maski mittekandvalt isikult asjakohast tõendit, kuid siiski tuleks seda kasutada äärmusliku meetmena, kui näiteks kaitsemaskide jagamine, tähelepanu juhtimine, ruumi sisse mittelubamine või teenindamata jätmine ei anna soovitud tulemust. Isikuandmeid ei tohi ilma isiku nõusolekuta salvestada ega säilitada, v.a, kui isik annab selleks eelneva, isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud korras nõusoleku või esineb muu õiguslik alus andmete säilitamiseks isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt. Eraldi tõendi vormi selleks ei ole, kuid üldjuhul nimetatud tõendeid kergekäeliselt ka ei väljastata ning arst peab olema nimetatud põhjust tervise seisukohast motiveerinud.

Tegevuse eest vastutav isik peab valima lähtuvalt tegevusest kõige sobivamad meetmed.

Valla-, linna- või maakonnaliinidel ning kaugliinidel teavitatakse plakatite, heli- või videoteavitustega kaitsemaski kandmise kohustuse vajalikkusest. Seetõttu loetakse nende puhul kaitsemaski kohustus täidetuks, kui nimetatud tegevused on rakendatud. Samuti tulenevalt asjaolust, et ühissõiduki juht peab keskenduma liiklusele ega saa aktiivset kontrolli teostada olukorras, kus isikud sisenevad ja väljuvad lühikeste vahemaade tagant. Kirjeldatud näide kehtib üksnes ühistranspordi kohta ning ei ole laiendatav teistele valdkondadele.

Maskikandmise kohustuse laiendamise põhjuseks ka kontrollitud tegevustele on väga kõrge nakatumise määr ning toimepidevust ohustav kõrge hospitaliseerimise tase. Arvestades, et Eestis on 27. oktoobri 2021. a seisuga lõplikult vaksineeritud 56,7% kogu elanikkonnast ning 66,3% täiskasvanutest, nakatumise määr on 1407,93 inimest 100 000 inimese kohta ja hospitaliseeritud 525 inimest, mis on ohtlikult lähedal haiglate maksimaalsele võimekusele, on vajalik võtta lisameetmeid.

Teadusuuringutes on esile toodud, et piiratud vaksineerituse olukorras on põhjendatud kasutada lisameetmeid nagu hajutatud, desinfitseerimine ning kaitsemaski kandmine.²

Sellest tulenevalt on vajalik varasemast intensiivsemalt takistada viirusega nakatumist ja selle võimalikku edasikandmist ajutiselt ka vaksineeritute hulgas. Vaksineeritute maskikandmise kohustust õigustab asjaolu, et ka vaksineeritud kannavad teatud määral viirust edasi, mistõttu võib kontrollitud tegevusel nakatunu levitada viirust mittevaksineeritute hulgas muudes keskkondades, näiteks pereringis.

Terviseameti 25. oktoobri 2021. a epidemioloogilise ülevaate andmetel toimub 38,4% nakatumisi pereringis. Seega kui vähendada ka vaksineeritute võimalikku nakatumist ja nakkuse edasikandmist näiteks pereringi, on võimalik vähendada viiruse levikut mittevaksineerituteni, kes suurema tõenäosusega haigestuvad raskelt.

Erinevates teadusartiklites on nimetatud, et kohustuslikul maskikandmisel on oluline mõju haigestumise ja suremuse näitajatele. Näiteks USA-s tehtud teadusuuringus leiti, et töökeskkonnas rakendatud maskikohustus vähendas nädalas haigus- ja surmajuhtude juurdekasvu vähemalt 10% võrra. Samuti leiti Kanada andmete põhjal, et kohustuslik

---

² Julia Port, Claude Kwe Yinda, Victoria Avanzato *et al.* Increased aerosol transmission for B.1.1.7 (alpha variant) over lineage A variant of SARS-CoV-2, 09 August 2021, PREPRINT (Version 1) available at Research Square [<https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-753550/v1>]; Chu, D. K. *et al.* Physical distancing, face masks, and eye protection to prevent person-to-person transmission of SARS-CoV-2 and COVID-19: a systematic review and meta-analysis, *Lancet* 395, 1973-1987, doi:10.1016/s0140-6736(20)31142-9 (2020) ; Leung, N. H. L. *et al.* Respiratory virus shedding in exhaled breath and efficacy of face masks. *Nature Medicine* 26, 676-680, doi:10.1038/s41591-020-0843-2 (2020)

maskikandmine vähendab nädalast juhtude arvu 20–22% võrra.⁶ Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) soovib deltatüve leviku taustal tõhustada mittefarmatseutiliste meetmete kasutamist, nagu näiteks distantsi jälgimine, maskide kandmine siseruumides ja kogunemistel, kus kohtuvad nii alaealised kui ka nooremad täiskasvanud.⁷

Seega on oluline kasutada ühel ajal erinevaid meetmeid, et takistada viiruse levikut. Rahvusvahelise teaduskirjanduse, Eesti teadlaste ning Terviseameti andmetele tuginedes on ka palju neid, kes ei tea, et nad on viiruse kandjad (n-ö asümptomaatilised või minimaalsete sümptomitega nakatunud), seetõttu on mask vajalik ning asjakohane meede nakkuse leviku pidurdamiseks üldiselt. Seda lisaks ka seetõttu, et viiruse kandja võib olla nakkusohtlik 1–2 päeva enne sümptomite teket.

Seejuures on tegemist väheriivava meetmega. Maskikandmise kohustus ei piira arvestatavalt maski kandma kohustatud isikute põhiõigusi. Kohustusega kaasneb maski kandvale isikule teatav kulu, sest tuleb soetada mask või meditsiinilise maski korral tuleb teha kulutusi korduvalt. Samas on maskide hinnad märgatavalt langenud ning taskukohased: erinevate poekettide meditsiiniliste maskide paki (50 maski) hinnad algavad ligikaudu 4 eurost.

Samuti jagavad mitmed tegevuse eest vastutavad isikud vabatahtlikult maske tasuta, et piirata nakkushaiguste levikut. Tegevuse eest vastutavatele isikutele kaasneb teatav koormus seoses meetme tagamisega tegevuse raames. Lisanduv koormus ei eelda aga olulist lisaressurssi, vaid on võimalik enamikul juhtudel saavutada olemasoleva personaliga. Samas võimaldab meede hoida siiski tegevused vaksineeritud isikutele avatud ning piirata ettevõtjate majandustegevust vähesel määral.

Lisaks sätestatakse korralduse punkti 8¹ alapunktis 4 ette täiendav erand maskikandmise kohustusest olukorras, kui see ei ole töö või tegevuse iseloomu tõttu võimalik. Selline alus jätab teatava paindlikkuse maskikandmise kohustuse rakendamiseks ka tegevuste raames, kus see üldiselt ette on nähtud. Näiteks on üldiselt kehtestatud kohustus kanda maski ka sportimisel ja ujulas, kuid tulenevalt tegevuse iseloomust ei ole võimalik näiteks joostes või ujudes maski kanda selliselt, et see täidaks oma eesmärki. Kui isik aktiivse sportimise lõpetab, peaks ta aga jätkama maski kandmist. Samuti on toitlustusettevõttes viibides kohustus kanda maski, välja arvatud süües.

Korralduse punkti 1 alapunktis 2 tehakse tehniline parandus tulenevalt sellest, et 1. novembril 2021.a jõustub uus redaktsioon punktist 14.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 3 sätestatakse kõikidele kontrollitud tegevustele kellaajaline piirang.

Sätte kohaselt ei ole lubatud isikutel viibida tegevuse asukohas ajavahemikus kella 23.00 kuni 06.00. Piirang on kehtestatud NETS § 28 lõikes 5 sätestatud alusel. Lahtioleku ja tegevuste läbiviimise aja piirang kehtestatakse ühetaoliselt kõikidele tegevustele ja teenustele.

See tähendab, et üritused peavad lõppema ning asutused tuleb külastajate jaoks sulgeda alates kella 23.00. Tegevuse eest vastutav isik peab tagama, et ajavahemikus 23.00–06.00 võivad tegevuse asukohas viibida üksnes isikud toidu kaasa ostmiseks või kuller- ja veoteenuse osutamiseks, tegevuse toimumise koha omanik või tema esindaja, töötajad, hädaabitööde tegemisega seotud isikud. Piirangut ei kohaldata näiteks rahvusvahelisel reisijateveol kasutatava õhusõiduki pardal ning rahvusvahelise lennujaama julgestuspiirangu alal ja

rahvusvahelise sadama reisiterminali ootealal pärast pardakontrolli väravaid asuvale müügikohale.

Piirangu eesmärk on võimaldada ettevõtetel jätkata tegutsemist, kuid vältida inimeste koondumist õhtusel ajal siseruumides ja vähendada selliste inimeste vahelisi kontakte, kes üksteisega iga päev ei suhtle.

Piirang on seatud alates kella 23.00, millest tulenevalt ei ole sel olulist mõju suurele hulgatele kauplustele, teenusepakkujatele ega üritustele. Samas on teatav mõju restoranidele ning suurem mõju öölokaalidele, ööklubidele, baaridele ja teistele meelelahutus- ja lõbustusasutustele, mis on ennekõike avatud õhtusel ja öisel ajal.

Seejuures tuleb aga arvesse võtta, et just seda tüüpi tegevuste raames toimub hulgaliselt juhukontakte ning on keeruline tagada hajutatust. Seejuures ei ole nakatumise eelduseks otsene kontakt.³ Kuigi pääs sellistesse asutustesse ja üritustele on võimaldatud vaid isikutele, kes tõendavad, et on SARS-CoV-2 viiruse vastu vaksineeritud või COVID-19 haiguse läbi põdenud, on ka neil isikutel teatav risk kõnealuse viirusega nakatuda ning kanda seda edasi mittevaksineeritutele või riskirühma kuuluvatele isikutele. Kellaajalisel piirangul on arvestatav majanduslik mõju eelkirjeldatud tegevuste korraldajatele. Samas kaalub nende tegevuse piiramise üles avalik huvi elu ja tervise kaitsele olukorras, kus tervishoiu toimepidevus on ohustatud ning isikutel puudub või on oluliselt piiratud ligipääs plaanilisele ravile.

Korralduse punkti 1 alapunktis 5 kehtestatakse korralduse punkti 10 alapunktid 7 ja 8 uuendatud viidetega punktile 8². Tegemist on normitehnilise muudatusega.

Korralduse punkti 1 alapunktidega 6 ja 7 seatakse kontrollitud tegevustes osalemiseks tingimused isikutele alates 12. eluaastast.

Punktiga 6 muudetakse korralduse punkti 14 ja laiendatakse kontrollitud tegevuste kohta kehtivat ligipääsu piirangut SARS-CoV-2 viiruse vastu vaksineerimist või COVID-19 haiguse läbipõdemist tõendava tõendi alusel isikutele alates 12. eluaastast.

Punktiga 7 täiendatakse korraldust punktidega 15¹, mille kohaselt on 12–18-aastaselt isikul võimalik osaleda tegevuses ka juhul, kui ta esitab tõendi SARS-CoV-2 RT-PCR või SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse kohta. Seejuures peab RT-PCR testi olema teinud tervishoiuteenuse osutaja kuni 72 tundi enne tegevuses osalemist ning antigeen-RTD testi 48 tundi enne tegevuses osalemist.

Lisaks tervishoiuteenuse osutaja tehtud testile aktsepteeritakse ka üldapteegi tegevusloa omaja juures enesetestimiseks mõeldud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi.

Kehtiva korralduse järgi on alla 18-aastased lapsed ja noored saanud osaleda kõikides tegevustes ilma tõendamata oma nakkusohutust. Samas on 25. oktoobri 2021. a seisuga kõige kõrgem nakatumise määr just kooliealiste hulgas. 25. oktoobri 2021. a Terviseameti

---

³ Kwon KS, Park JI, Park YJ, Jung DM, Ryu KW, Lee JH. Evidence of Long-Distance Droplet Transmission of SARS-CoV-2 by Direct Air Flow in a Restaurant in Korea. J Korean Med Sci. 2020 Nov;35(46):e415. <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.e415>

epidemioloogilise ülevaate kohaselt on nakatunud 10–14-aastaste vanuserühmas 41. nädalal 1452 isikut, 42. nädalal aga juba 1687 isikut. Samas näiteks 20–24-aastaste hulgas on nakatunud 41. nädalal 494 isikut ja 42. nädalal 549 isikut. Kuigi kooliealised lapsed ja noored ei haigestu üldjuhul raskelt, on nad oluline osa nakkusahelast, levitades viirust oma pereringis ning tihti ka just riskirühma kuuluvatele 65-aastastele ja vanematele vanavanematele.

Seega on esiteks oluline tagada avalikus ruumis ja juhukontaktidega tegevustes osalevate laste ja noorte suurem nakkusohutus, et kaitsta nende endi elu ja tervist. Teiseks on vajalik vähendada laste ja noorte kontakte, mis toimuvad väljaspool nende tavapärast ja regulaarset kontaktide ringi (kool ja huviringid) selleks, et vähendada nakkusahelate hulka ja samuti teha kindlaks lähikontaktid.

Alaealistele nähakse ette võimalus oma nakkusohutust tõendada lisaks vaksineerimise või läbipõdemise tõendi esitamisele ka RT-PCR või antigeeni-RT testi negatiivse tulemuse tõendamisel. Selle põhjuseks on asjaolu, et alla 18-aastastel on olnud võimalik vaksineerida lühema perioodi jooksul ning neile ei kehtinud varem mingeid piiranguid kontrollitud tegevustes osalemiseks. Seega oleks kontrollitud tegevustes osalemise piiramine vaid vaksineerimise või läbipõdemise tõendamisega liiga järsk meede. Lisaks tuleb arvestada, et vaksineerimiskuuri läbimiseks on vajalik kahe doosi manustamine, mille vaheline aeg on Pfizeri vaktsiini puhul kuus nädalat. Seega kui isik saab piirangute kehtivuse ajal 12-aastaseks, ei saa ta kiiremini kui kuue nädala jooksul end täielikult vaksineerida ja seeläbi on temast mittetulenevalt piiratud tema ligipääs kontrollitud tegevustele. Korralduses ette nähtud korra järgi on isikul võimalik sel perioodil tõendada oma nakkusohutust testi negatiivse tulemusega.

Piirang nähakse ette kõikides korralduse punktis 10 nimetatud ja kontrollitud tegevustes, välja arvatud sportimisel, treenimisel, huvitegevuses, huvihariduses ja noorsootöös. Piirangu selline määratlus lähtub eesmärgist hoida haridus, sh huvihariduse omandamine ning sportimise võimalused kui lapse või noore arengu ja täisväärtusliku hariduse omandamise perspektiivist olulised ning vaimset tervist toetavad tegevused avatud ka neile noortele, kes ise või kelle vanemad ei ole nõus vaksineerimise ega SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeen-RT testi tegemisega.

Nimetatud erand on seotud ka asjaoluga, et alates 1. novembrist 2021. a hakatakse koolides rakendada regulaarset skriinimist, mille raames testitakse kooliõpilasi vähemalt kaks korda nädalas kiirtestiga. Nimetatud testi tulemuse kohta ei väljastata tõendit, mistõttu ei saa muudes tegevustes osalemist siduda skriinimise raames tehtud testi tulemustega. Samas on üldine lähenemine, et hariduse ja huvihariduse suhtes on oluline rakendada samu meetmeid ja põhimõtteid. Sellest tulenevalt ei piirata huviharidusele, huvitegevusele ja noorsootööle ligipääsu, tuginedes eeldusele, et koolides toimuva skriinimise käigus tuvastatakse nakatunud lapsed ja noored, kes suunatakse edasi RT-PCR testi tegema. Seetõttu on punkti 14 alapunktis 2 sätestatud erand piiritletud isikutega, kes on alaealised ning õpivad üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses. Isikud, kes on näiteks 17-aastased, kuid ei õpi enam, ei osale testimises, mistõttu on tõenäolisem, et nad võivad nakkust edasi kanda. Sellest tulenevalt peavad sellised isikud ka huvihariduses, huvitegevuses ja noorsootöös tõendama oma nakkusohutust, esitades vaksineerimist või läbipõdemist, RT-PCR või antigeen-RT testi negatiivset tulemust tõendava tõendi.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 8 muudetakse korralduse punktide 16 ja 17 sõnastust.

Punkti 16 täiendatakse viitega punktile 15¹ ning kohustusega kontrollida lisaks SARS-CoV-2 viiruse vastu vaksineerimise tõendi, COVID-19 haiguse läbipõdemise tõendi või SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeen-RT testi negatiivse tulemuse tõendi ehtsust ja kehtivust. Lisaks sätestatakse tegevuse eest vastutava isiku kohustus tõendit kontrollides veenduda ka tõendit esitava isiku isikusamasuses.

Isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõike 1 kohaselt on isikut tõendav dokument riigiasutuse poolt väljaantud dokument, kuhu on kantud kasutaja nimi ja sünniaeg või isikukood ning foto või näokujutis ja allkiri või allkirjakujutis, kui seadus või selle alusel kehtestatud õigusakt ei sätesta teisiti. Isikut tõendavaks dokumendiks loetakse:

- 1) isikutunnistust;
- 2) digitaalset isikutunnistust;
- 3) elamisloakaarti;
- 4) Eesti kodaniku passi;
- 5) diplomaatilist passi;
- 6) meremehe teenistusraamatut;
- 7) välismaalase passi;
- 8) ajutist reisidokumenti;
- 9) pagulase reisidokumenti;
- 10) meresõidutunnistust;
- 11) tagasipöördumistunnistust;
- 12) tagasipöördumise luba;
- 13) Euroopa tagasisaatmise reisidokumenti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1953, mis käsitleb Euroopa reisidokumendi kehtestamist riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu 30. novembri 1994. aasta soovitus (ELT L 311, 17.11.2016, lk 13–19), tähenduses.

Sama seaduse § 4 kohaselt võib Eesti kodanik või välismaalane oma isikut tõendada ka isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestamata kehtiva dokumendiga, kui dokumenti on kantud kasutaja nimi, foto või näokujutis, allkiri või allkirjakujutis ja sünniaeg või isikukood.

Regulatsioon kehtestatakse tulenevalt Terviseameti ja Politsei- ja Piirivalveameti teostatud järelevalve raames ilmnenud juhtumitest, et tegevustes osalevad isikud on esitanud tegevuses osalemiseks teisele isikule kuuluva tõendi. Samas ei anna praegune regulatsioon, mille kohaselt võib isikusamasust kontrollida vaid põhjendatud kahtluse korral, piisavat alust tegevuse eest vastutavatel isikutel isikusamasust kontrollida. Nimelt on „põhjendatud kahtlus“ nimetatud tõendi korral väga kitsas määratlus, mis esineb vaid tõendi esitaja vanusest selgelt erineva vanusega isiku tõendi esitamisel või nime järgi eeldatavalt teisest soost isiku tõendi esitamisel.

Olukorras, kus tuvastatakse, et isik on kasutanud teisele isikule väljastatud vaksineerimist või läbipõdemist tõendavat tõendit või SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeen-RT testi negatiivse tulemuse tõendit ning tegevuse eest vastutav isik on lubanud isiku selle alusel tegevuses osalema, kaasneb vastutus nii tegevuse eest vastutavale isikule, sest ta on jätnud täitmata kohustuse veenduda isikusamasuses, ja tõendi esitanud isikule, tulenevalt asjaolust, et ta on rikkunud kohustust tõendada enda nakkusohutust.

Tegevuse eest vastutav isik ei tohi kasutada tõendite kontrollimiseks ebausaldusväärseid rakendusi, mis andmeid ise salvestada ja edastada võivad, ning eelistada tuleks riigi loodud kontroll.digilugu.ee rakendust. See tähendab, et andmeid töödeldakse üksnes kontrolli eesmärgil ning tegevuse eest vastutaval isikul ei ole õigus andmeid mis tahes ajal säilitada, välja

arvatud juhul, kui isik annab selleks isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud korras nõusoleku või esineb muu õiguslik alus andmete säilitamiseks isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt.

Isikuandmete kaitse üldmäärus (IKÜM) annab igale liikmesriigile võimaluse sätestada täiendavaid õiguslikke aluseid isikuandmete, sh terviseandmete töötlemiseks. IKÜM artikli 9 lõike 2 punkti g kohaselt on võimalik näha ette selline alus, kui töötlemine on vajalik olulise avaliku huviga seotud põhjustel liidu või liikmesriigi õiguse alusel ning on proportsionaalne saavutatava eesmärgiga, austab isikuandmete kaitse õiguse olemust ja tagatud on sobivad ja konkreetsed meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks.

Praegusel juhul kehtestatakse lisaks tegevust korraldavate isikute kohustusele töödelda isiku terviseandmeid kohustus töödelda ka muid isikuandmeid, kontrollides nende isikusamasust. Nimetatud kontroll on põhjendatud just olulise avaliku huviga tagada maksimaalne nakkusohutus kontrollitud tegevuste raames ning selle kaudu säilitada võimalus majandustegevuse avatuna hoidmiseks ja rahva tervise kaitseks. Arvestades, et isikud peavad oma isikusamasust tõendama ka muudes igapäevastes toimingutes nagu panganduses, vanusepiiranguga asutustesse sisenemisel, perekonnaseisutoimingutel, postipaki kättesaamisel jmt, ei ole isikut tõendava dokumendi või muu isikusamasust tõendava dokumendi näitamine ebaproportsionaalne meede.

Korralduse punkti 17 sõnastust täiendatakse, et selles ettenähtud piirang isikuandmete töötlemisele hõlmaks selgelt ka punktis 8 ette nähtud kohustust kontrollida tõendit, millega isik tõendab, et tal ei ole võimalik tervislikel põhjustel kanda maski, ning punktis 14 ette nähtud tõendit, millega isik tõendab, et tema vaktsineerimine ei ole arsti otsusel võimalik tema tervislikku seisundit arvestades.

Nimetatud säte seab keelu kontrollitavaid andmeid säilitada, välja arvatud isiku nõusolekul. Tegemist on kaitsemeetmega, et tagada tegevuses osaleva isiku isikuandmete kaitse ning täita IKÜM artikli 9 lõike 2 punkti g nõudeid.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine. Korralduse punkti 1 alapunktid 1 ja 4 jõustuvad 29. oktoobril 2021. a. Korralduse punktid 2, 3, 5-8 jõustuvad 1. novembril 2021. a.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Taimar Peterkop
Riigisekretär